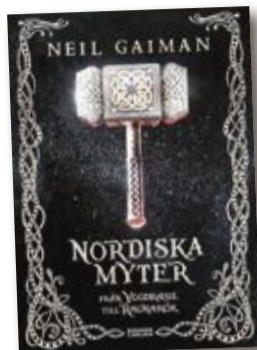

Nordiska myter som folksagor

Neil Gaiman
Nordiska myter - från Yggdrasil till Ragnarök
 Översättning: Kristoffer Leandoer
 Bonnier Carlsen
 Tonår

■ Många icke-nordbor fascinerades av våra asamyter.

Den store brittiska ungdomsboksförfattaren Neil Gaiman förknippar dem med norrsken, köld, långa vinterätter, sommarljus dygnet om - allt som anses exotiskt med Norden. Men också Ragnarök, slutet på gudavärlden, blir något speciellt för honom: att dessa gudar inte gjorde anspråk på att va-

ra eviga fick dem att kännas mer närvarande.

Här är hans version av berättelserna, och översatt till svenska kan boken förstås ge samma bildning till oss, liten som stor. För det är inte ofta vi heller nås av dem. även

om de är en del av vårt kulturarv. Han berättar dem som folksagor, en i taget, rätt sakliga - det är mest i dialogen han profilerar karaktärerna och gör dem lite roliga.

De stora är förstås tre. Oden, den vise och trollkunnige som känner runornas hemligheter. Tor, åskguden, är mest populär bland vanligt folk, och än i dag går väl en ung atlet mer hem i stugorna än en klok åldring, även om han inte är den vassaste kniven i lådan. Loke, det dramatiska drivhjulet, den evige gossen Ruda, konflikthärden, dubbelspelaren. Och så mängder av andra gudar, gudinnor, jättar, jättinnor och troll.

Dessa gudars syn på ont och gott är knappast 2000-talsmänniskans. De är stridslystna och blodtörstiga, utövar list och finter, utpressning och fula knep. Men är man intresserad av den nordiska gudavärlden så får man ordning på den här, och namn som dyker upp här och var - Mimers brunn, Gjallarehornet, Gungner - får ett sammanhang.

Och kanske är det Ragnarök som gör skillnaden, jämfört med andra mytologier. Slutstriden gör det lätt att godta att detta är något som händer för länge sedan. Något man diktar sagor om i dag.

Susanne Holmlund

Vi har mycket att tacka de grekiska gudarna för. De tre astronauterna från den dramatiska Apollo 13-resan på besök i Apollons land - han som gett namn åt deras rymdprogram. FOTO: TT

Uppmuntringsbok för konstiga

Lisa Aisato
Odd är ett ägg
 Bonnier Carlsen
 3-6 år

■ Att Odd är en ovanlig kille hörs ju redan på namnet. Det är inte lätt att ha ett ägg som huvud. Han är jätteömtålig och alltid rädd för att huvudet ska gå i kras. Ingenting vå-

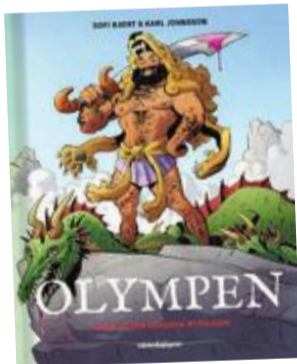
gar han göra, och de andra barnen tycker att han är konstig. Men en dag träffar han Gun. Och med rätt person kan man vara hur konstig som helst och ändå bli omtyckt och bekräftad. Även om man är konstig på olika sätt. "Om att komma ur sitt skal" är den underfundiga undertiteln och boken är både söt och roligt absurd i story som

miljö- och persontekningar. Här är en uppmuntringsbok för alla som inte är som andra - och vem av oss är det? - och för alla som behöver påminnas om att det kan finnas vägar ut ur räds-lan som vi aldrig kan tänka ut på förhand. Som Aristoteles sa: Det är högst sannolikt att det osannolika inträffar.

Susanne Holmlund

Grekiska myter på ett roligt sätt

Sofi Hjort och Karl Johnsson
Olympen - sagor ur den grekiska mytologin
 Rabén & Sjögren
 9-12 år

■ De grekiska myterna bildar grundval för vårt västerländska kulturarv, här lär man känna dem lite i taget.

Detta är en bra nybörjarbok, en roligt och modernt skriven sagosamling, med modernt stuk i teckningarna och Zeus själv som presentatör. Vi möter märkliga djur, bisarra personligheter, fatalt

slarv och orättvisor som rättas till. Vi möter Minotaurus, Odyssevs och Perseus och

rejåla fruntimmer som Rhea. Och vi får del av tidlös visdom, som hur folk förfaller av maktbegär, att man bör lita på gudarnas order (som Orfeus inte gjorde) och att det inte är bra för oss att kunna se in i framtiden (som när rådslan för att spådomar ska slå in förgiftar ens sinne).

Här görs gudarna fulla i tusan, en småträtande och ganska mänsklig skara. Här spelar Zeus ut människorna mot sig själva. Som när Pandora får både nyfikenheten och en ask som hon inte får

öppna. Då fattar man ju hur det går. Här finns också paralleller till våra folksagor. När Kronos slukar sina egna barn och sedan spy upp dem levande påminner han om vargen och killingarna.

Här är gamla myter med ett avspänt tilltal, anpassat till en ny tid. Persongalleriet är också bra, och än bättre hade det varit om även gudarna fått sina romerska namn. Då hade säkert ännu igenkänningsljuset tänts i fler läsare-ögon.

Susanne Holmlund

Gamla tavlor öppnar nya ögon

Torhild Elisabet Sandberg och Emily Ryan
Flickan i blått
 Torhild förlag
 6-9 år

■ Konsten hör i högsta grad till bildningen.

De gamla konstnärerna målade gärna bibliska motiv och för många är Bibelns gestalter numera lika okända som de grekiska myterna.

Att upptäcka konst kan vara som att en slöja dras ifrån ens ögon, att man börjar se världen på nytt. Petra har bekymmer som man ofta har i lågstadiet. Kompisarna är dumma och ohe-

derliga. Mamma är bara upptagen med lillebror. Och en dag hamnar Petra i en verklig samvetskonflikt. Men hon lär också känna

granntanten Fredrika och hennes tavlor. Plötsligt börjar Petra se saker från en speciell tavla överallt i sin vardag. Världen blir full av tecken som går att lägga ihop till något större. Och tavlans glorioer blir personernas inre guld, som hjälper och stödjer dem.

"Det hon tidigare knapplagt märke till blev självlysande och drog till sig hennes uppmärksamhet". Så beskriver boken hur en ny värld öppnas för Petra. Förutom att fläta spänning och mystik är boken en fin och lättflytande skildring av hur ett lågstadiet barn läser av

världen. Barn som möter äldre vägledare är ett vanligt tema, men sällan resulterar mötet i intresse för kyrkonst på ett barns nivå; ett barn som likt de flesta i dag växer upp i en miljö som inte vet mycket om varken konst eller Bibelns bildvärld.

Teckningarna är i en enkel, rättfram seriell stil som barn är vana vid. Enda bristen är att tavlorna som Petra och Fredrika talar om inte finns med i originalavbildningar. Visst kan man leta på nätet, men att sakna dem gör boken fattigare.

Susanne Holmlund

Det här hjälper till att göra våra barn - och oss själva - hemmastadda i kulturen. Veta var rötterna finns. Förstå referenserna. Se kopplingen mellan den nya superhjaltefilmen och en tusenårig gudagestalt. Besöka ett konstmuseum i Florens och veta vem den där Venus var, som alla talar om. Se att samma berättelser återkommer gång på gång, i alla tider - därför att de handlar om något som vi aldrig slutar brottas med: livet självt. Därför måste de berättas på nytt och på nytt, ges nya ord, bilder, former och kanske medier.

Så passa er föräldrar, mormödrar och farfäder, fastrar och morbröder. Det är bäst att ni också läser de här böckerna. Annars är barnen snart mer bildade än ni.

Susanne Holmlund

susanne.holmlund@mittmedia.se

